

SÖZCÜK DÜZEYİNDE ANLATIM BOZUKLUĞU

1)Duruluk ilkesine ayrılık

- Everest' in en yüksek zirvesine bayrağımızı diktik. (zirve zaten en yüksek yerdir.)
- Doktor ona iki günde bir güneşirisi ilaç önerdi. (Güneşirisi zaten iki günde bir demektir.)
- Farsçadan dilimize geçen yabancı sözcükleri atmalıyız. (Farsça zaten yabancı bir dildir.)
- İki kardeşten en küçüğü hastaneye yatırıldı. (İki kardeşten biri büyük biri küçük olur.)
- Bu kadar yol yaya yürümekle biter mi? (yaya zaten yürümek anlamına gelir.)
- Annesinin kulağına sessizce fısıldadı. (Fısıldamak zaten sessizce olur.)
- Köşeyi dönünce aniden karşıma çıkıverdi. (Çıkıvermek zaten aniden olan bir şeydir.)
- Burada sıcaklık sıfırın altında eksi iki derece (Sıfırın altı zaten eksidir.)

2)Gereksiz yardımcı eylem kullanımı:

- (Et, ol, eyle, kıl, buyur, bulun, yap) gibi sözcüklerin gelerek cümleyi bozmasıdır.
- Programınıza başvuruda bulunanlardan seçeceğiz. (başvuranlardan)
- Ondan kuşku etmen doğru değil. (Kuşkulanman)
- Hasta olmana çok üzüldüm. (Hastalanmana)
- Öğrenciler içeriye teker teker giriş yaptılar. (Girdiler)

3)Gereksiz ek kullanım:

a) "-ler"

- Özne insansa + çoğulsa => yüklem tekil veya çoğul olabilir.
- Onlar askerliklerini yeni bitirdiler/ bitirdi.
- Özne insan dışı + çoğulsa => yüklem tekil olur.
- Köpekler sabaha kadar sokakta dolaştı.
- Özne insan dışı + çoğul + teşhis => yüklem tekil veya çoğul olabilir.
- Kuşlar sevinçle balık dolu tekneyi karşıladı/ karşıladılar
- Öznede sayı varsa yüklem tekil olur.
- Milyonlarca çocuk aşılandı.

b) "-den"

- Cümlede sebep/neden varsa "-den" eki olamaz.
- Hastalanmasının sebebi soğuk su içmesidir. (içmesindedir olmaz)

c) "-ki"

- Muğla yöresindeki çıkan yangında ciğerlerimiz kül oldu. (Bu cümlede "-ki" olmaz doğrusu = Muğla yöresinde çıkan yangında ciğerlerimiz kül oldu.)

4)Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması:

- Paramız olmadığı için okuma olasılığımızda azdı. (Yerine “imkânı” gelmeli.)
- Marmara’ya o yıl inanılmaz çoğunlukta bir balık akını. (Yerine “çoklukta” gelmeli.)
- Yapılan yardımlar refah bir hayat sürmemize neden oldu. (Yerine “yardımcı” gelmeli.)
- Pamuk işçilerinin fiyatlarında dalgalanmalar oldu. (Yerine “ücretinde” gelmeli.)
- Kitabı tekrar yayınlamayı düşünüyoruz. (Yerine “yayımlamayı” gelmeli.)
- Gezi sırasında bol bol resim çekindik. (Yerine “fotoğraf” gelmeli.)
- Annesi ona kışlık kıyafet dokumuş. (Yerine “örmüş” gelmeli.)
- Fidanları özenle ekmeye çalışıyoruz. (Yerine “dikmeye” gelmeli.)
- Görmeyeli boyun büyümüş. (Yerine “uzamış” gelmeli.)
- Bu yıl üniversitede öğretim göreceğiz. (Yerine “öğrenim” gelmeli.)
- Kazanın sonucunda sakat kalmış. (Yerine “sonunda” gelmeli.)
- Bu Türkiye’ye özel bir tutumdur. (Yerine “özgü” gelmeli.)
- Kavganın çıkışında Ali, etken rol oynamış. (Yerine “etkin” gelmeli.)

5)Anlamca Çelişen İfadeler

- Kesin-olasılık/ tam-yaklaşık/ sürat-yavaş
- Tam yüz civarı makale okudum.
- Bu yazarımız asla baskı altında kalmaz diye düşünüyorum.
- Yağmur usul usul iniverdi şehrimize

6)Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması:

- Bu futbolcu fazla topla oynuyor. (Doğrusu = ...topla fazla oynuyor.)
- Başbakan dört günde petrol çıkaran üç ülkeyi ziyaret edecek. (Doğrusu = ...üç ülkeyi dört günde ziyaret edecek.)
- Yeni eve geldim ki telefonum çaldı. (Doğrusu =) Eve yeni geldim ki...)
- Sebzeler çok suda kalınca şişti. (Doğrusu = ...suda çok kalınca şişti.)

7)Mantık Sıralama Hatası:

- Bu karar mecliste 300’e karşı 220 oyla kabul edildi. (Doğrusu =... 220’ye karşı 300 oyna kabul edildi.)
- Bu kaza ölüme hatta felce sebep olabilir. (Doğrusu = Bu kaza felce hatta ölüme sebep olabilir.)
- Mehtaplı bir günde yağmurda dolaşmak ne hoş. (Mehtapta yağmur olmaz.)

8)Anlam Belirsizliği:

- Evini gerçekten zor buldum. (Gizli özne burada “senin” ya da “onun” olabilir belli değildir.)
- Küçük masanın altına gir! (Küçük masamı yoksa küçük bir çocuk mu?)

DİL BİLGİSİ YÖNÜNDEN ANLATIM BOZUKLUĞU

1)Öğelerle ilgili eksiklikler:

- Güzellikleri severim, içli dışlı olmak isterim. (Zarf tümleci olan “güzelliklerle” cümlede eksiktir. Doğrusu = Güzellikleri severim, güzelliklerle içli dışlı olmak isterim.
- Karşılaşma esnasında boksörün kaşığı açıldı ve maçı bıraktı. (Özne olan “boksör” cümlede eksiktir. Doğrusu = Karşılaşma esnasında boksörün kaşığı açıldı ve boksör maçı bıraktı.
- Çayı az kahveyi ise hiç içmem. (Yüklem olan “içerim” cümlede eksiktir. Doğrusu = Çayı az içerim kahveyi ise hiç içmem.
- Aldığı şehirlere Türkleri yerleştirmek Türkleştirdi. (Nesne olan “şehirleri” cümlede eksiktir. Doğrusu = Aldığı şehirlere Türkleri yerleştirmek şehirleri Türkleştirdi.

2)Çatı uyumsuzluğu:

- Çatı ekleri “-ıl, -in” fiilimsi ve yüklemde ikisinde de yer olmalı ya da ikisinde de yer almamalı.
- Önce güzel bir kahvaltı yapıp (Doğrusu = yapıлып) sonra yola çıkılabilir.
- Her ne kadar şehir dışına taşınılmışsa da beklenen rahatlığa kavuşamamıştı (İkisinde de yok doğru)

3)Ek eylem eksikliği:

- Ben dua ediyor o ise ağlıyordu (Özne ortak değilse iki yüklemde ek eylemdir) (Doğrusu = Ben dua ediyordum o ise ağlıyordu.)

4.Tamlamalarla ilgili yanlışlıklar:

- Bize toplantıda pasta ve meyve suyu ikram ettiler. (Doğrusu = Bize toplantıda meyve suyu ve pasta ikram ettiler.)
- Burada her yıl kültür sanatsal etkinlikler yapılıyor. (Doğrusu = Burada her yıl kültür etkinlikleri sanatsal etkinlikler yapılıyor.)